

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

СРПСКИ СИОН

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

Власник: СРПСКИ ПАТРИЈАРХ ГЕОРГИЈЕ. — Уредник: САВА ПЕТРОВИЋ.

Број 35.

У НОВОМ САДУ 2. СЕПТЕМБРА 1891.

Год. I.

ЕПАРХИЈСКА СКУПШТИНА ДИЈЕЦЕЗЕ БАЧКЕ.

ана 20. августа (1. септембра) о. г. одржана је у Новом Саду епархијска скупштина бачке дијецезе. Скупштина та остаће у најлепшој успоми код свих оних, који су на њој присутни били, јер је одржана мирно, озбиљно и достојанствено — а по радњи својој биће несумњиво од врло корисних и благодетних последица по нашу цркву, школу и срп. православни народ у епархији бачкој.

Што се кроз читаве десетине година жељно ишчекивало, што се од бивших блаженопочивших епископа бачких интерпелацијама пожуривало и многим наредбама Саборског Одбора заповедало и строго налагало — и што исти епископи, као председници епарх. управе бачке, из непознатих разлога учинити нису хтели — учинио је без пожуривања, без интерпелација и без поновљене наредбе са стране, преузв. г. Патријарх Српски, Георгије Бранковић, као привр. управитељ епархије бачке. У круни неоспорних заслуга, што их је данашњи св. Патријарх стекао, и као епископ темишварски и као врховна поглавица наше срп. прав. цркве, за ово кратко време, од када седи на престољу српских патријараха — бачка епархијска скупштина јесте и остаће прави драги камен, којему племенити сјај нико ничим потамнети неће, јер ће камен тај драги одсјајивати

и огледати се у обновљеној и из полумртвог стања васкрслој управи епархије бачке, на коју се у будуће с правом најлепше наде полажу и с основаним разлозима очекује, да ће све и сва учинити, да некадашња најславнија епархија бачка и опет просијне славом својом и да у најбољем правцу предњачи осталим посестримским епархијама.

Слика епархијске скупштине, која је 20 августа о. г. у Новом Саду одржана, заиста је могла сваког родољуба, сваког истинског пријатеља цркве, школе и народа искрено да обрадује. Скупштини председава и руководи је врховна поглавица наше овопределне цркве. Не само из тога, што је скупштину сазвао, већ и из онога како је руководи, видиш, да поштује закон и постојеће наше автономне установе. Вољан и одушевљен да помогне цркви и народу, да уреди и развије наше црквено-народне автономне институције — приступа са тактом и предусретљивом љубавношћу скупштинским члановима, позива их на заједнички слојан рад, наглашује шта је учинио и — у договору са скупштином — шта још мисли чинити, да ствари у бачкој епархији доведе у правилан ред и законити поредак. Одабрани и свесни чланови епархијске скупштине, видећи колико у речима а још више у делима свога

председника искрене, свесне, поштене и родољубиве намере, видећ да се и њихове намере са председниковим интенцијама потпуно слажу — излазе пред њега са љубављу и поверењем, хватају се у једно коло да слешки пораде на добрим намерама . . . и гле, приказа се српском оку радосна и утешна појава, да у епархијској скупштини бачкој нема опозиције, нема странака, нема страначких трвења и задирања, већ се усели у скупштину дивна и благословена слога, какве Србин у потоље доба није видео ни при којем јавном збору и договору. И гле, сви чланови о сетише радост и милину, сви се слози и сложном, успешном раду зарадоваше на радујући се готово да сви из гласа кликнуше: **Се нинѣ что добро или что красно во еже жити брати еврѣ!**

Нека би епархијска скупштана бачка била згодан „предобразац“, утешан „прогностикон“ и ваљана опомена: да се усели благословена слога и у сва нижа, виша и најнижа автономна тела наша у којима се већа о судби миле нам цркве и народа — па ако се свуда тако лена слога прикаже и одомаћи каквој су се радовали сви чланови епархијске скупштине бачке. нека нико не очајава о судби цркве нам и народа.

Што је скупштана епархије бачке тако леп моралан успех постигла, тумачи се то поглавито тиме, што је уз мудро руковођење св. Патријарха и сам рад скупштински плодан, успешан и берићетан био. Пред скупштину су изнесени и опширни извештаји свих одсека епархијске управе, у којима је нацртана *дијагноза* досадашње крње неуредне и болесне епархијске управе, па је у свези са том дијагнозом, или у самим извештајима или у посебним предлозима одмах показан и *лек или средство*, како да се болест излечи и како да се епархијска управа у будуће бар у ред доведе. Нарочито су се у томе погледу одликовали извештаји епархијске консисторије и административног одбора, које је са великим трудом, савесношћу и разумевањем са ставио и у скупштини прочитао ревностни привр епархијски бележник, јеромонах

Сергије Шакрак Нинић — који је за тај трудни посао од скупштине и јавно допадање и заслужено признање побрао. Ти извештаји у којима је с једне стране верно и смело изнесен пред епарх. скупштину досадашњи неред у епарх. управи — а у којима су с друге стране показана сходна начела, како би се то неуредно стање бар у будуће поправити могло — морали су се допасти и заиста су се допали целој епархијској скупштини, те је већ самим тим извештајима донекле осигуран успех у раду епархијске скупштине. Осим тога поједини одсеци епарх управе бачке, поднели су посредством свога бележника епарх. скупштини неколико ваљаних и добро мотивисаних предлога који махом на то смерају да се досадашње неуредно стање у бачкој епархијској управи исправи и на боље окрене. Уз то је мирно и достојанствено спроведен избор чланова управних органа епархије бачке, којих се број током толико времена, од како се епархијска скупштана састајала није, тако био умалио, да поједини одсеци епархијске управе већ по саставу своје нису могли законито радити. У поједине одсеке епархијске управе изабран је цвет српске интелигенције из бачке епархије, изабрани су од свештенства најодличнији чланови а од световних опробани борци на пољу наше народне автономije, чувени правници, знатни књижевници, професори и учитељи, којима свима на срцу лежи добро наше цркве, школе и народа, те ће наоружани умним знањем вољом и одушевљењем за јавне ствари и знати и хтети порадити, да управа епархије бачке у будуће буде светла и угледна, тачна и корисна

*

*

О самом току епархијске скупштине доносимо овај извештај:

У уторак, 20. августа о. г., у 9 сахата пре подне, одржано је у саборној цркви новосадској, у присуству пуног броја епархијских скупштинара и многобројне одабране публике — свечано „призивање св духа“, које је одслужио сам св. Патријарх Георгије, уз асистенцију многих свештеника — чланова епархијске скуп

штине и придворног јерођакона, Лукијана Богдановића.

После свршеног црквеног обреда искупише се чланови епархијске скупштине у великој дворани „Матице Српске,“ где је отворио скупштински збор најстарији члан епарх. скупштине, преч. г. Мојсије Поповић, парох ст. стапарски, позвав присутне скупштинаре, да изберу депутацију, која ће председника, Његову Светост Патријарха Георгија, свечано у скупштину позвати и допратити. У депутацију су изабрани: проте Љ Купусаравић и М. Папић, Др. И. Вучетић, Др. Лаза Станојевић, Н. Ђ. Вукићевић и Исидор Дебелачки.

После кратког времена приспе св. Патријарх, праћен поменутичким члановима депутације, те пошто је при уласку од свих присутних чланова поздрављен громким „живео“ — поздрави га у име целе епарх. скупштине г. прота *Јован Бороша* овим говором:

„Ваша Светости, преузвишени Господине! Чланови епархијске скупштине бачке, који су на позив Ваше Светости похитали овамо, да врше своје давно стечено право и тиме одговоре својој родољубивој дужности, овластили су ме, да у име свију на овом месту предусретнем и поздравим Вашу Светост са изјавом осећаја дубоког страхопоштовања и искрено оданог признања. страхопоштовање дугујемо узвишеном достојанству а признање патриотичком и родољубивом раду Ваше Светости.

„Необичном енергијом прегли сте Ваша Светост на свима пољима нашег народног црквеног живота, да разбудите што је успавано, да одушевите што је клонуло да исправите што је застранило, да накнадите што је пропуштено, а више свега да својим високим примером побудите све, којима то у дужност спада, да лојално послужују и савесно извршују постојеће народно-црквене установе.

„И овај давно очекивани састанак епархијске скупштине последица је хваљеног прегнућа Ваше Светости.

„Дај Боже, да засведочена добра воља Ваше Светости нађе код свију чланова ове скупштине усрдну потпору, па да

тако удруженим силама сретно обавимо посао, који нам предстоји, на корист и задовољство народа а на понос и дику Ваше Светости!

„Живела Његова Светост, патријарх српски Георгије!“

За тим св. Патријарх *Георгије*, заузев председничко место, отвори епархијску скупштину овим говором:

„Славна Скупштина!

Господо и браћо велештована!

„Још за који дан, па ће се навршити пуних 20 година, како је представништво епархије ове, на основу привр. уредбе о епарх. властима, баш на месту овоме први пут заседање своје држало.

„Шта је све на тој скупштини рађено, могу знати само још и данас у животу налазећи се чланови те скупштине, у колико их памтење изневерило није, јер осим неких незнатних бележака, записника или извештаја од те скупштине, не могосмо ништа друго наћи. Једина успомена од те прве организаторне скупштинске седнице јесте допис тадашњег председника њеног блажене успомене Архимандрита Германа Анђелића као администратора епархије, а потоњег епископа и Патријарха српског, са којим извештава подручне му одсеке еп. управе, ко су на тој скупштини за чланове и часнике епарх. управе изабрани.

„Осим ове организаторне седнице, биле су позније још две седнице године 1872. и 1874., које су се по сведоцију пронађених бележака, поглавито са сачињавањем разних предлога за Сабор бавиле. Од тога времена, па све до данас, није било никакве скупштинске седнице у овој епархији.

„А зашто за све то време скупштинске седнице држане нису? — мени је непознато, а у нагађања нерадо се упуштам. Толико је извесно, да је високославни саборски одбор, као највиша автономна власт наша, вршећи контролну дужност своју, више пута позивао и налагао ово-епархијском админ. одбору, да скупштину сазове и у делокруг њен спадајуће предмете обави, али су те опомене и налози свагда остали безуспешни; и тек онда, када је саборски одбор налогом својим од год.

1886. са свом озбиљношћу и под претњом законитих посљедица загрозио, да се скупштина сазове, наредио је истина адм одбор избор нових скупштинара, који је у току 1886. год. свуда по целој епархији обављен, изузимајући јединога Сомбора, где се избор обавити није могао због изузетнога стања, у коме се тамошња црк. општина налазила; али се седнице и опет за све то време држале нису; — и тако тек сада, пошто је епископ Василијан Петровић, који је од половине 1882. године са епархијом овом као дијецезан до дана 16. ја нуара ове године управљао, када је на прасном смрћу у вечност преселио се, пало је мени у део да као Митрополит Патријарх ове области, кормило епархије ове привремено до коначног и законитог попуњења њеног, у своје руке примим, и све оно што предходници моји извести пропустише или не хтедохе, помоћу вашом и придоданих ми органа изведем и у законити ред и поредак приведем.

„Да се за минулих 20 година много што шта на пољу црквено-народног автономног живота нашег у опште, а у овој епархији на по се, догодило, изменило и променуло, није ми нужно напомињати. Сви сте ви, Господо и браћо, који сте развитак тај бодрим оком пратили и пратите, мање више очевидци и живи сведоци тога. Толико ипак напоменути морам, да сам епархију ову, која је некада са уредности своје свима другим епархијама за узорити образац служила, у доста запуштеном, и да се благо изразим, у размаженом, а канцеларију и архиву у сасвим занемареном стању затекао, што се поглавито слабој управи па и другим разним околностима и нецриликама приписати има, које су на све стране и у свима скоро гранама автономне управе наше овладале, и које озбиљном раду и напредовању у цркв. просветном животу нашем сметају и тако рећи точак коче! —

„Ја сам одма у почетку, чим сам се са стањем и одношајима ове епархије упознао, покушао да се бољи поредак у администрацији заведе, а особито клонула дисциплина успостави; но на жалост признати морам, да жељена резултата, ни по-

ред најбоље воље, за ово кратко време није се дало постићи.

„Толико је извесно и са мирном савешћу отворено рећи смем, да све оно, што се за ово неколико месеци на пољу томе, а под надзором мојим радило и ради, радило се у најбољој намери и савесно са жељом, да се запуштено стање колико је могуће унапреди, не обзирући се ни десно ни лево, но придржавајући се строго постојећих законитих уредаба и наредба, и уклањајући са пута све оно, што је дојако напредан развитак спречавало а наред и незаконитост подржавало. И ја се тврдо надам и у Бога уздам, да ће ми поред добре и истрајне воље, потпомогнут од придодатих ми органа епарх. управе, за руком поћи да у напредак све на боље пође, те да ће епархија бачка просијнути и овај углед, који је некада имала, и опет повратити моћи! —

Приметити ми је још и то, да су у току минулих 20 година многа места епархијске управе ово смрћу, ово оставком, ово неучешћем, ово пак исељењем у стране земље, упразнила се, која нам сада поупнити ваља, ради чега је поглавито ова скупштина на данашњи дан и сазвана.

„Исто тако наступила је промена и у канцеларијском особљу, пошто сам дојакошњег привременог бележника Димитрија Поповића због дуготрајне болести, са чега је канцеларија велика уштрба трпила, од дужности исте разрешити морао, поставивши за привременог бележника јеромонаха Сергија Шакрака Нинића бившег вредног и поузданог бележника консисторјалног у Темишвару; а на место дојакошњег канцелисте, јереја Павла Михајиловића, кога сам такођер од дужности разрешити, поставио сам за канцелисту придворног јерођакона Лукијана Богдановића, са насловом подбележника консисторјалног. Како се пак општински и манастирски рачуни од више година, нагомилани и непрегледани у архиви налазе, то да би се и у томе погледу у напред коракнуло и редовно стање постигло, за добро сам нашао и донде докле сл. скупштина у овом предмету закључак не донесе, за привременог рачуно-ревизора и-

меновати Димитрија Поповића, бившег пр. конс. бележника.

„Но о свему овоме, као и о целокупном раду сва три одсека епархијске управе, поднесени су и на сто сл. скупштинне положени дотични извештаји, који и ако су због неуредности у архиви непотпуни, али су са ретким трудом и великом марљивошћу верно и истинито састављени.

„У том дакле уверењу и тој лепој нади, да ћете господо скупштинари и представници, познавајући свој делокруг и положај, као и околности и прилике у којима се налазимо, и хтети и знати предстојећи вам посао хладнокрвно, озбиљно, размишљено и достојанствено, а све у корист св. матере цркве наше и милог нам народа нашег, на опште задовољство решити и обавити, — радујем се и мило ми је, што ми се прилика дала, да вас баш ја, као син и некадашњи сатрудбеник ове епарх. управе, а сада по милости божијој, краљевском поверењу и вољи народа српског, као Патријарх и као законити управитељ ове епархије, у овако ле

пом броју око себе сакупљене видити и са искреном добродошлицом поздравити могу, проглашујући седницу за отворену! — са ускликом: да живи Њег. Ц. и А. Кр. Величанство! Да живи народ српски! —

После овога значајнога говора Његове Светости Патријарха који је са достојном пажњом саслушан и усклицима искреног одобравања пропраћен — прешло се на предавање веровница скупштинских чланова, те пошто су веровнице предане изабран је оверовни одбор од 5 лица, у који су ушли: г.г. проте Милан Ђирић и Милош Папић, а за њима још: Др. Стеван Кронић, Исидор Дебељачки и Ђорђе Р. Стефановић. Оверовни одбор брзо је свршио свој задатак и на основу његовога извештаја оверовљени су избори 43 скупштинска члана, а уз то је скупштина извештена, да 9 чланова нису дошли на скупштину, 9 чланова је помрло, а двојици се нису могле позивнице уручити. Пошто је скупштина извештај тај узела на знање, прешло се на конституисање епарх. скупштине. (Наставиће се.)

ДВЕ ТРИ РЕЧИ

ПОСЛЕ ИЗЈАВЕ ПРЕОСВЕЋЕНОГ Г. ЕПИСКОПА НИКОДИМА.

У 29. броју овога листа прозборио сам о „Ускршњем поздраву“ преосвећеног г. епископа *Никодима*.

У 32. броју изјављује преосвећени г. епископ, да је његова намера била чиста и племенита и да он уважава Његову Светост, патријарха српског и његов рад за свету нашу цркву.

Преосвећени г. епископ *Никодим* призвао је Бога за сведока истинитости и искрености својих речи. Веровати треба.

Но преосвећени господин епископ дубоко жали, што се *могао* онакав смисао дати ономе месту његова поздрава, на коме он спомиње „српскога патријарха.“ Ово ми вије јасно. Ако је преосвећени г. епископ овим хтео рећи, да жали, што је оно место тако стилизовао да му се онакав смисао може и мора дати, онда ја на такву изјаву немам ништа рећи. Но

19. августа 1891.

ако преосвећени г. епископ хоће са својим „могао дати“ да рече, да сам ја својевољно и на силу онај смисао истесао из онога места, онда ја морам најсвечаније и најодлучније одбити од себе ту инсинуацију. Ја несам извртао смисла његових речи. За ово ми је доста сведоџба непристраних читалаца. Ја сам истинито и верно казао шта је написано, а мило ми је констативати, да преосвећени г. епископ *Никодим* изјављује, да није хтео оно написати. Нама у митрополији карловачкој доста је. Браћа из Далмације не могу нам пребацити, да наш свети патријарх одобрава рад на унији и да смо ми ћутали, кад је задарски г. епископ то његово одобравање јавно и службено жигосао.

Хвала г. епископу *Никодиму*, што је нашао за вредно да, ма и позван, увређеном нашем осећају даде задовољштину.

Млади саборлија.

О ЗНАЧЕЊУ И ДРЕВНОСТИ ДЈЕЈСТАВА, КОЈА СЕ СВРШАВАЈУ ПРИ ОСВЕЋЕЊУ ХРАМОВА.

С РУСКОГ ПРЕВЕО Григорије А. Николић, БОГОСЛОВ.

(Наставак)

Норња, скупоцена одежа престола без сумње има свој постанак у примитивној још Цркви: ма да је, у самој ствари, мислити, да први хришћани, од којих су многи свиленим покривачима украшавали места домаћих својих столова³²). Нису заборавили за украшење сличним покривалима седишта Цара небеснога — св. престола. Најпосле Ориген, чувени и славни писац III. века, већ спомиње о украшењу престола³³). У бедним временима гоњења, кад су непријатељи имена Христова тако жестоко пружали светотатствене руке своје на достојање хришћана,³⁴) украшења св. престола, као и у опће сваке врсте драгоцености није могло бити знатно више у хришћ. храмовима; већ после овога, кад је Црква, прошавши кроз огањ тровековнога тешкога искушења, најпосле светковала у римској васељени, после овога стала се она у свима деловима својим облачити у такову спољашњу лепоту, какова јој приличи, као невести Христовој, као државној Царици, са Исусом Христом примивши владичанство над Царевима и народима; тада тек и св. престоли почеше се украшавати одежама из скупоцених материја и врло богатим и скупим. Набројаћемо неколико доказа у потврду овога, што смо рекли: Блаж. Теодорит приповеда о Константину великом, да је овај Господар Цркви у Јерусалиму, коју је он сазидао, осим других дарова, послао још и царске покриваче за св. престо³⁵). Прокул, војсковођа вандалских царева, опљенивши Цркве у једној од римских провинција, из одежа олтара сашио је себи одело³⁶). Паладије говори о неким побожним римским женама, да су оне да-

ривале свилену материју за покривала на св. престоле³⁷). Јасни докази, да су се св. престоли украшавали скупоценим одежама, налазе се у св. Ј. Златоуста; не одобравајући н. пр. у једној беседи својој онима, који се зададу само око украшења храмова, а не пазе на дела милосрђа, овај св. Отац говори: „Каква је корист снабдети трапезу Његову (Исуса Христа) златотканим украсима, а одрицати Му у лицу сиромашних) и у најнужнијем оделу? Обукавши Га у свилене одежде у храму, не заборави оне, који изван храма од глади и голотиње страдају“³⁸). Јустинијан је к римском епископу Ормузду послао две свилене одежде (pallia) за украшење престола³⁹). Анастасије сведочи, да је Адријан I., римски епископ († 772), за св. олтар дао начинити две одежде, једну већу од чистог злата и драгог камења, другу мању, украшену по крајевима пурпуром⁴⁰).

К врсти одежа на неки начин односи се и *антиминс*, обично умотан у *илишон*. Време, кад су антиминси постали, није могуће тачно одредити. Писац XII. века *Теодор Валсамон* први пут јасно спомиње о антиминсу и мисли, да антиминси воде свој постанак од времена Трулског сабора, који је правилом одредио, да пресвигтери ради свршавања тајана у богомољама, које се налазе у унутрашњости домова, имају дозволу од епископа⁴¹).

У осталом постанак антиминса с вероватношћу може се односити к временима гоњења. Тада у самој ствари, они су били нужни: по последици нападаја од стране неверних. први хришћани нису могли имати у својим молитвеним домовима својих сталних престола, освећених од епископа; а освећивати их (престоле)

³²) Tertul. de jejuniis pag. 549.

³³) Orig. homil. 10. in Josuam. —

³⁴) Bing. autq. Eccles. lib. VIII. cap. VI. §. XXI. Opt. de schism. Don. lib. 1.

³⁵) Theod. lib. 1. cap. XXXI.

³⁶) Victor Uticensis de persecutione Vandal. v. Bib. Pat. tom. VII. pag. 1896. etc. — Историк примећује, да је отмицара постигао суд Божји: он је на брзо сишао с ума и одсекао себи језик и умрбо грозном смрћу.

³⁷) Pallad. Histor. Lausiaca. Bib. Part Graeco-Latin. tom. II. pag. 1036. —

³⁸) Беседа 51 на Мат. Види: беседу 80 на истога Евангелиста. —

³⁹) Bona de reb. liturg. pag. 254 edit. 1671

⁴⁰) Ibid.

⁴¹) Th. Bal. in XXXI. can. conc. Trul. pag. 393.

забрањивало је пресвитерима апостолско предање⁴²⁾. Беше потреба да се свештенодјејствује на неосвећеним престолима, — потреба која је згодно могла бити замењена посредством антиминос — Архијерејем освећенога платна.

С удобношћу замењујући архијерејско освећење престола антиминос, врх тога имао је у прва времена то особито преминуће пред сталним престолом, што је у случају изненадног нападаја, он по своме саставу, лако могао бити сачуван од насиља и оскврњења неверних. Но да ли су у древности били полагани антиминоси, као сада код нас, на престолима, који су освећени од самог Архијереја? Из речи Теодора Валсамона⁴³⁾ некако могуће је закључити, да су се у његово време полагали и на таквим престолима; али не много после њега живећи Манојло Константинопољски патријарх († 1216 г.) на предложено му питање од епископа града Беле: треба ли полагати антиминос на освећеним већ престолима? одговара негативно; „није потребно“, говори патријарх, „полагати антиминос на свима престолима, али потребно их је полагати само на онима, о којима се не зна, да ли су освећени или нису; јер антиминоси замењују освећене престоле; с тога полагати их на таквим престолима о којима се зна, да су освећени, никако није потребно.“⁴⁴⁾ На престолима, који су добили благодат архијерејскога освећења, антиминоси нису били полагани и у време Симеона Солунског.⁴⁵⁾ У грчким⁴⁶⁾ и нашим⁴⁷⁾ древним требницима исто се тако заповеда, да св. антиминоси по освећењу храмова леже на престолу само седам дана, и за тих седам дана треба да се свршава на њима литургија; по истечењу пак седам дана, анти-

⁴²⁾ Апостолско предање, ми говоримо: сабор Брагски (Bracarense), који беше г. 563, забранивши Пресвитерима под претњом лишавања чина освећивати храмове, наводи: „јер ово је древним правилима забрањено“. (Concil. Bracarense 11. cap. XIV. in edit. Lab. tom. V pag. 842). Види правило 31. Антиох. сабор. прав. 5. —

⁴³⁾ V. locum supracitat.

⁴⁴⁾ Vid. Jus graecolatium per Marg. Freher editum Francof. 1596 an. lib. 3, pag. 239. 240. Cont. Habert. pag. 663—664. —

⁴⁵⁾ Сим. Солун гл. 126.

⁴⁶⁾ Goar. pag. 844. Paris 1647. an.

⁴⁷⁾ Требн. Никон. стр. 886.

минси су се скидали и литургија се свршавала правилно на једином илитону. Потребном принадлежношћу свакога престола антиминос је постао, веле, од 1675. године, кад је на сабору у Москви, који је био за време патријарха Јоакима, одређено било полагати и на освећеним од самога Архијереја престолима антиминос, — само без моштију.⁴⁸⁾ У данашње време, по уставу наше цркве,⁴⁹⁾ дарови се освећују на антиминосу, који се обично замотава у илитон; али пре, као што се види из древних требника,⁵⁰⁾ антиминос се је полагао под горњом одеждом престола и пришивао се к срачици, а дарови су се освећивали на илитону. У оваковом смислу древност илитона изилази од раног времена хришћанства. О њему спомиње св. Златоуст у својој литургији показујући време, кад је потребно открити га,⁵¹⁾ — Герман, патријарх константинопољски, упоређујући га с' плаштаницом, којом је Јосиф од Ариматеја обвио тело Исусово,⁵²⁾ и Исидор Пелусиот под именом синдона, који се, по његовим речима, открива под св. даровима, и на ком се они освећују⁵³⁾

Украшење св. престола у наше време, као што смо видели, саставља:

а.) *Крст на престолу*. О њему епомиње св. Јован Златоуст: „Крст.“ говори он, „на порфири, крст на царској круни, крст на оружју, крст на св. трапези — свуда блиста крст јасније од сунца.“⁵⁴⁾ Созомен приповеда, да је неки Пробијан, придворни лекар, био убеђен о спасоносној сили привиђењем крста, који је лежао на престолу у храму Архангела Михајила.⁵⁵⁾ Исто се тако зна, да је Хозроје, Персијски цар, послао, између других ствари у константинопољску цркву и крст, за то да би био постављен на престолу.⁵⁶⁾

⁴⁸⁾ В. рад овог сабора.

⁴⁹⁾ В. Лит. Злат. у књизи службе.

⁵⁰⁾ В. Требн. Филарета и Јоасафа у чину освећења храмова.

⁵¹⁾ В. Лит. Злат. код Гоара.

⁵²⁾ Habert. pag 104.

⁵³⁾ Epist. 823.

⁵⁴⁾ J. Christ. lib. contra Judaeos et gentiles tom. I. pag. 696 edit. Paris. 1838. an.

⁵⁵⁾ Hist. Eccl. Lib. II cap. III; lib. V. cap. VI.

⁵⁶⁾ Evang. Hist. Eccl. Lib. VI, cap. XXI.

6.) *Евангелије*. Када се отпочело на престолу полагати Евангелије, тешко је одредити. У прва времена хришћанска, оно се, заједно са свештеним сасудима, чувало у „сосудохранилници“, и у одређено се време само износило одатле да се прочита народу.⁵⁷⁾ У осталом, пошто су на Евангелије увек гледали, као на образ самога Исуса Христа,⁵⁸⁾ то је вероватно, да је на брзо по поставку мирних времена хришћанства, и оно постало неопходном принадлежношћу престола, као символ невидљиве присутности овде самога Исуса Христа.

в.) *Полагање св. моштију под престо*. Обичај да се полагају под престо неиструли остаци мученика, уведен и утврђен за свагда⁵⁹⁾ седмим васеленским сабором (правило 7.), постоји у хришћ. цркви од древних времена. Св. Амвросије Медиолански, у писму своме к Марцелину, описујући откривење моштију св. мученика Гервасија и Протасија, између осталог говори: „Када хтедох осветити Базилику, многи као из једнога грла стадоше викати: освети Базилику тако, као што је освећена римска; учинићу то, одговорих ја, ако нађем мошти мученика. После, кад су нађене биле мошти“, наставља св. Амвросије, „ја сам их следећи дан унео у Базилику, која се звала Амвросијанска.⁶⁰⁾ Што су овде мошти полагане биле на име под олтаром, а не на другом ком месту, то се види из

⁵⁷⁾ Const. Apost. Lib. II. cap. LVII. —

⁵⁸⁾ Ово се види из тога, што су на саборима, н. пр. Ефеском, у знак присутности Христове, они, који су расправљали, полагали у средину своју евангелије на особитом узвишењу.

⁵⁹⁾ После времена иконоборства, кад су св. Мошти избацивали из храмова и спаљивали (В. цркв. истор. Инок. вѣк 8 и 9. ст. о бѣд. цркв.) —

⁶⁰⁾ S. Ambr. ad Marcel. epist. 54.

ових речи петога писма: „Овај (Исус Христос) на олтару, — који је за све пострадао, а они (мученици) под олтаром, који су искупљени Његовом крвљу“. Павлин, епископ Ноле, у одговору епископу Северу, који је искао од њега честице моштију за освећење цркве, пише: „Господ ми је сведок, да кад бих имао свештенога праха ма на један скрупул (од прилике 20 грама) више него колико ми самоме треба за освећење Базилике, која ће се на брзо свршити у име Господа, ја бих послао твојој светости.“⁶¹⁾ Созомен прича о Зенону, еп. града Газе, да је овај епископ саградио ораторију, подигао у њој олтар, положио под њега (олтар) мошти св. мученика⁶²⁾. О престолима, који су постављени на гробовима мученика, спомињу бл. Јероним и Августин: „да ли грешни римски Епископ“, пита Вигиланција први, „кад он над костима мртвих људи Петра и Павла, за нас свете, а за тебе над прахом приноси Господу свештенодјејство и гробнице се њихове замењују тада место престола?“⁶³⁾ „Ко је чуо када од верних“, пита други, „да је свештеник, стојећи пред престолом, који је подигнут на св. мученичком телу, говорио у молитвама својима: приносим ти жртву, Петре или Павле и Киријане?“ и т. д.⁶⁴⁾ Десето правило V-ог картагенског сабора (398 г.) заповеда, да су олтари који су подизани свуда на пољанама и при путевима у спомен мученика, не имајући њихових моштију, били разрушени од месних епископа⁶⁵⁾.

(Наставиће се.)

⁶¹⁾ Epist. ad Sev. XI. pag. 146.

⁶²⁾ Sos. H. E. Lib. V. cap. 8.

⁶³⁾ Contra Vigilantium.

⁶⁴⁾ Contra Faust. 1. XX. c. XXI. Lib. VIII. cap. XXVII. de civit. Dei.

⁶⁵⁾ V. Sinop. Concil. auct. Cavesut. pag. 343. Paris 1838 an.

СВЕТИ ГРИГОРИЈЕ НАЗИЈАНЗИН, ГРИГОРИЈЕ НИСКИ И ВАСИЛИЈЕ ВЕЛИКИ, КАО ПРОПОВЈЕДНИЦИ.

(Наставак.)

решавши тако погледом и уображењем њеки дио васељене и откривши њеке тачке бесконачнога, он се окреће својим слушаоцима с необично привлачним доказима. Тако, разјаснивши ство-

рење морâ и законе њихова покрета, на завршетку говори заносно: „Могу ли вам показати, како је диван океан пред очима Творчевим? Али, кад је океан велик и диван пред Богом, зар није дивнији више

пут, покренут молитвом, онај хришћански састанак, гдје се гласови људи, жена и дјеце сливају и чују, као шум таласа, који ударају у брегове, и узносе се у пјесмо поју до самог пријестола божјег?“

Схватајући важност говорништва и појезије древног света, желио је св. Василије то исто улисти хришћанској младежи грчкога свијета у Европи Африци и Азији, показујући им узорне производе те врсте. За њих је написао расправу о користи, коју треба да црпамо из читања светских писаца, или о томе, како се у њиховим дјелима морају тражити сјмена свјетских истина и почетци врлине. Очеvidно је, да је тај посао сјећање и посљедица борбе против Јулијана. Што је више усијела зловна несношљивост императорова да одузме хришћанима књижевно образовање, — њихов штит и украс, тим су више атински другови његови трудили се, да обезбиједу својој вјери драгу им обрану против непријатеља. Св. Василије био је од природе склон више стварима важним, али је ипак, као и друг му, цијенио љепоту стила. Ум његов бијаше строг, а уображење изванредно; важна строгост православља није се могла противити угодности његовог говорништва. Из своје кападокијске области пишао је он многе ученике незнабошком говорнику Ливанију молећи га, да их научи љепоти језика, будући потпуно увјерен, да им је он сам као архипастир, довољно улио необоривих доказа. Нема сумње, он је знао, да тврда вјера и право чувство не тражи кићених ријечи. Властита дјела св. Василија одликују се већим дијелом обичном једноставношћу. Познат, као свештеник, са тајним страстима и душевним гријесима, у којима је Аристотел тражио почетак говорништва он је у познавању тих гријеха и страсти прибавио себи вјештину да просуђује и убјеђује људе, — вјештину коју не достигоше ни они говорници, које је он волио. Многе његове бесједице — нису друго што, већ морално поучне расправе против шкртости, зависти, злоупотреби с богатством; али морамо при том примјетити, да еванђелско помазање даје тим бесједама особити, нови карактер. Св. Василије приповиједао је

најчешће о милостињи; он је схватио велико својство хришћанске религије, које се састоји у том, да се успостави опћа једнакост, помоћу хришћанског братољубља. Сва напрезања његова ишла су за тим, да дирну човјечије срце и расположе за помоћ ближњему; несретни положај ондашњег друштва захтјевао је то; св. Василије износи не као ораторски предлог већ као факт, очајање оца, који је принуђен ради корице хлеба да прода једно своје дијете. Крајња сиротиња, посљедица неограниченог деспотизма, учестала је сличне примјере, а закони их допуштаху. И тако, није ли била ствар божјег промисла, да је глас великог проповједника грмио ради уништења таквог варварског обичаја, ради утјехе вјерних и ради гањућа богатих на милосрђе?

Говорник у заносу свог говорништва, заноси се каткад дотле, да упоређује богаташа са отимачем и сматра грабежом оно, што богаташ ускраћује биједному. Но такво говорништво било је онда: силно, страшно, порађљиво, управ такво, какво је требало, да се покрену срца, огрезла у разњежености и да се постави равнотежа пороцима тадашњег друштва, отврдлог и поквареног; оно је замијенило слободу, правосуђе и човјекољубље, чега није било; оно је обећало небо за врло малу количину добрих дјела на земљи. Св. Василију припада дивна замисао, коју су често развијали каснији проповједници, — замисао о томе, да богати мора бити дјелитељем на земљи дарова Провиђења и, тако рећи, економом имања, које припада не њему, већ биједнима.

Исто тако изображава он врло дивно *брзи шок живота, ништавило земаљских блага и варљивост најчистијих радости.* При томе, његово говорништво превазилази све, што моглоше рећи древни философи на обичну тему о људским биједама. Извором његова говорништва служи Библија, из које је узимао слике и боје, живље и отвореније, него ма који Грк. Он удешава своју лиру према тону јеврејског псалтира, али додаје томе више њежније звуке љубави према цијелом човјештву, ону лакоћу у самом току узбу-

беног и распаљеног чувства, која сачињава красоту хришћанства. Са погледом, управљеним на небо, он пружа руке за помоћ у свакој тузи; он хоће исто толико да тјеша, колико да поучава, да обраћа својом проповиједи. По његовим бесједама можемо ми схватити, колико је имао власт над умом народним. Премда тјелесно слаб, изнурен болешћу и строгим подвижништвом, налазио је он снаге у својој ревности, да увијек и свуда врши пастирски преглед и путовање. Кад се престадио, дошла је цијела његова област на погреб. Незнабошци и Јудеји пролијеваху исто тако сузе, као и хришћани с тога, што је он свима без разлике добро чинио. Неколико је људи и умрло у стисци, која је била при његову погребу, и сви су их сматрали блаженима, јер умријеше на тај дан; било је и фанатика, који су у својој још полунезнабошкој ревности називали их „огребним жршвама“.

Још и сад, послје петнаест вијекова, кад су нам врло чудновати ти обичаји и то друштво, гдје је народно уображење било уздрмано и мноштвом, и еванђеоском науком, и басном, и философијом, и примјерима мученичких подвига. — ако и сад ушчитамо пажљиво дјела кесаријскога проповједника колико ћемо се надивити величини његове душе, његова генија!

Говорништво св. Василија исто је тако важно, као и говорништво најчувенијих говорника; промјена спољашности мало врједи кад је реч о унутрашњости човечијој — о његовим сумњама, нади, страдању, његовој тежњи и бесмртности. Све те идеје по природи су нам урођене, али лако се отисну од наше пажње, ако их

уображење не запечати у нама силом проповиједи. Моралиста мора, више него други, бити говорник да присили слушаоце да га слушају; а то баш и сачињава свагу кесаријског проповиједника; све нам изгледа као слика у његовој јасној ријечи; упоређења су тако очевидна, као да се његове мисли могу опипати. „Слично ономе,“ вели он, на пр., „кад тко сједне у чамац, те скупа с њим јурн лџици, и сам непримјећујући, приближује се крају свог пута. — тако се и ми непримјетно заносимо обичним током нашег живота и брзо јуримо нашем последњем крају. Ти спаваш, а врјеме лети; ти си будан и размишљаш, а врјеме, бјежи од тебе. Морамо као у натјецању, пријећи све наше поприште; све, с чим се год среташ на путу, мораш брзо оставити за собом; ти си посматрао путем дрвећа, шуме, воде и све, што је год угодно за око; ти си се за час занео, — али си отишао даље. Но ево, ти се спотичеш о камен удараш о пећину, падаш у бездан, страдаш од грабљиве звјеради, од отровних амфибија и другог зла. Напативши се доста од њих, ти и њих остављаш за собом. Такав је живот; ни задовољства ни горчине нијесу у њему вјечне.“

Св. Василије имао је брата, исто тако знаменита, као што је и он сам, у црквеним летописима, но кога не можемо упоредити с њим што се тиче говорништва.

Може се примјетити, да је, у то врјеме, духовни позив овладао цијелим породицама. Тако су њега у кољену Ливијину, синови замјењивали оца у свештенству, и неколико браће одаваху се у исто доба свештеној служби.

(Наставиће се.)

ЈОВАН КРЕСТИТЕЉ И ПРОРОК БОЖЈИ ИЛИЈА.

С руског од Ђорџа Воте, свештеника

Анђео Господњи блавестив свештенику Захарији о рођењу Јована, прорекао је, да ће Јован бити велики пред Богом, да ће многе синове Израјљеве обратити ка Господу Богу њиховоме, и он ће напред доћи пред Њим у духу и сили Илијиној. (Лука I. 15—17.) Када се пак јавио Јован, спремајући

народ, да достојно дочека Месију, многи из народа — надајући се блиском и скором доласку Месије — по спољашности и по сили његове проповеди, готови беху посумњати, да је он Илија, кога је Јехова обећао, послати пре доласка Месије. (Мал. 4. 5—6) Јудејски синедрион заинтересован необичном делатношћу проно-

ведника покајања, пошаље к њему званично посланике, који не добивши очекиваног одговора о томе, да ли је он Месија, одлучно га питају: Ко си ти! Јеси ли Илија? (Јован I. 19—21.) У осталом сам је Христос рекао о Јовану: „и ако хоћете веровати, он је Илија, што ће доћи.“ (Мат. XI 14; испор. Мар. IX 11—13). — Пошто он не беше Илија, то је претеча Господњи са свим природно одрицао, да је он Илија. Јасно је пак да су Јована називали Илијом тога ради, што врло сродан беше са Илијом, по својој служби и делатности. Из ближе посматрајући најзнатнијег међу старозаветним праведницима — пророка Божјег Илију — „највећег међу рођењем од жене“ Јована (Мат. XI. 11) не може нам се, а да не приметимо много сродних црта, како у појединости спољашњег изгледа и начина живота, тако и у самој делатности њиховој, као и у погледу гоњења, која обоје претрпеше.

Пророк Божји Илија имађаше одећу од коже и беше сав космат и опасан кожним појасом. (4. пар 1, 8.) Често је одлазио у пустињу, и особиту насладу налазаше у дивијим пећинама пустога Хорива; он провођаше време у непрестаном посту и молитви. (3. цар. 17. 3—7; 19, 4—15.) На основу тога, што се у св. писму нигде не спомиње његова породица т. ј. жена и деца, многи црквени оци држе пророка Илију за младића. Исто тако и претеча Господњи имађаше само једну хаљину од длаке камилине и појас кожан око себе. (Мат. III. 4.) Од ране младости живео је у немој пустињи. (Лук. I. 80.) По предању живео је у оној истој пустињи Хорива, где некад и пророк Илија живљаше. Тако монаси горе Хорива показују места освешена бављењем Јована Крститеља. Овај велики „дјвственик“ отпочев своју службу, проповедаше по пустим местима јорданским, и како још из ране младости подвижнички живљаше, хранећи се скакавцима и дивијим месом, тако и сада провађаше строги аскетски живот тако, да Јудеји мишљаху, е он не једе и не пије. (Мат. XI. 18.) — Даље, имајући јаки дух и независан, карактер енергичан и сталан, обојица и пророк Илија и Јован претеча тежише, да својом моћном речи и делатношћу подигну пали углед народне вере и правствености. Прва ревноваше, да одврати народ израиљски од идолопоклонства к правом богопоштовању; овај други ревноваше, да приправи Господу народ готов. (Лук. I. 17.)

У погледу извршења те узвишене задаће, на име у моћној личности крститеља, не може се приметити никакво колебање и равнодушност тако, да он гледе тога надмашује Тесвићанина, који као и остали пророци готов беше да се у неколико поколеба под напором размишљања и сумње. Но ипак у реду древних пророка без сумње заузима одлично место по сили речи и величини духа св. Илија, који се у време безбоштва и религиозног слепила израиљског народа за време Ахава истакао као ватрени ревнитељ Јехове, који је неустрашно изобличавао непоићење и идолопоклонство. Из дивије пустиње на један пут се јавља Илија, уништује развраћен народ и поквареног цара, изобличава лажљиве пророке Вала, и збацује идолске жречеве, те наговешћује пад поквареног Ахава и сина његова Озије.

Сагласно предсказању ангела, јавља се у духу и сили Илије — Крститељ, открива своју проповед покајања, и дела истим духом ватрене ревности и нравственом моћи, којом у своје време делаше ревнитељ старозаветне религије.

Силним речима, пулим изобличења нападао је фарисеје и садукее, те развратне представнике савремене нравствености и богословске науке Али још више нас опомиње Крститељ на Илију тиме, што слободно и неустрашно прети и изобличава Ирода Антипу и Иродијаду (Мат. XIV. 3—4) Као што премудри син Сирахов карактерише говор и делатност пророка Илије говорећи: „подиже се Илија као огањ, и реч његова горела је као светилник“ (48. I.), тако и Господ Исус Христос рекао је о Крститељу: „он беше видело, које гораше и свијетљаше.“ (Јов. 5. 35.) Као што је Илија својом крепком молитвом измолио дажду с неба и наквасио изнурену земљу, тако је св. Јован благодетним учењем својим и водом свога крштења оплодио оне душе, које утонуше у греху.

Обраћа на се пажњу и та прилика, што се у периоду једнаке делатности та два мужа, силна речју и делом, вековима удаљеним по времену живота, — јавља на престолу развратна царица, с којом се не могаху измирити ти проповедници, и која силом свога великог и снажног утицаја на малодушног цара гони проповеднике.

Нечастива Језавела гони пророка Илију, што ју овај изобличава —, која шта више јавно и отворено иште, да се пророк Илија погу-

Исто тако Иродијада гони Јована Крститеља, што ју овај често изобличава ради незаконитог брака; — три многа страдања и муке у махеранској тамници, и најпосле бива обезглављен

Али у то доба, кад се противу тих великих мужава — ревнитеља вере и праведности, подиглоше „силни мира сего,“ те их почеше гонити, у толико их већма уважаваше прост народ. Савременици старозаветна проповедника правде Божје, увидевши у њему благодат Божју, називаху га Божјим човеком, у чијим је устима „реч Господња истинита,“ и у знак особита поштовања према њему падаху пред њим на земљу. Сам Ахав не један пут дрхташе пред Илијом, и уступаше испред њега у јавној препирци, уступаше испред њега, који не имађаше никаква средства земне силе, осим велике силе своје истините речи.

Исто тако Јован јако утицаше на народ, који здраво одан беше суровом проповеднику покајања и божанско му поштовање одаваше. И сам безакони Ирод признаваше Крститеља за мужа праведна и света (Мар. 6. 20.) и знађаше, да га народ поштује као вавредног посланика Божјег.

С тога не обзирући се на горња изобличења Јованова, цар се дуго не могаше решити

да му учини какво насиље, јер се бојаше народа, бојаше се, да га не омрзне народ и да се не побуни. (Мат. 14, 5.)

И тако из наведених сродних црта из живота и делатности, пророк Илија као да беше предобраз животу и делатности Јована Крститеља.

Но поред свега тога, не може нам се на ино, а да не упозоримо и на другу неку једнакост — сличност — међу Илијом и Јованом, што се до душе тек испунити има у далекој будућности. О Јовану прорицаху пророци (Ис. 40, 1—5, Мал. 3. 1.), да ће бити претеча првог доласка Христовог, да ће проповедати покајање, исправљати морал, спремајући Јудеје, да достојно дочекају Месију. Исто тако и пророк Илија, сагласно правилном опћецрквеном схваћању пророштва Малахије (4, 5—6) биће други по времену — претеча, другог и свечаног доласка Христова. (Златоуст, Теодорит, Теофилакт и др.) По неизреченој благодати својој према људима, Бог ће послати тада Илију Тесвићанина, да наговести страшни и славни долазак Христов, и да својом енергичном делатношћу помогне људима у нравственом поправљању, да не би Месија, као праведни судија, предао све на вечне муке. (Мал. 4. 6; испореди: Апок. 11. 3—6)

ЛИСТАК

Б Е Л Е Ш К Е.

— (Школски Савет) држао је своје редовно заседање у Карловцима 22. и 23. августа о. г. под председништвом Његове Светости г. Патријарха Георгија Бранковића, а у присућности чланова: дра Нике Максимовића, проте Јован Бороте, гимн. управитеља Стевана Лазића, дра Мих. Полита-Десанчића и Теофила Димића; даље: заменика гл. шк. референта Н. Ђ. Вукичевића и секретара И. Ђирића. — У овоме заседању решио је школски савет преко 80 предмета. Прочитани су многи отписи и наредбе кр угарске и хрватске владе и саборског одбора, као и извештаји епархијских школских одбора. — Узети су на знање извештаји о срп. учитељским школама у Сомбору и Г. Карловцу, и о вишим девојачким школама у Новом Саду, Панчеву и Сомбору. — Пошто је општина у *Борову* претво-

рила своју вероисповедну школу у комуналну, и пошто се иста општина састоји из самих православних становника, упућен је архидијецезални школски одбор, да обавести исту општину, да са истим прилозима, с којима издржава комуналну школу, може издржавати и вероисповедну, те да по новом закону од год. 1888. рекламује своју школу за вероисповедну. — Одлучено је, да се од стране школског савета посредује, да се на државној гимназији у *В. Бечкереку* српским православним ђацима боље и правилније предаје *српски језик*. — Црквени одбор у *Г. Карловцу* позваће се по ново да припреми просторије и нужно издржање за *вишу девојачку школу*, која би се тамо установила. — Пошто су се срп. црквене општине у *Земљу и Мишковици* обратиле школском савету ради подизања *више девојачке школе*, то је изаслан заменик гл.

шк. референта г. Н. Ђ. Вукичевић, да у тим општинама развиди све што исте општине нуде за подизање тих школа. — На место пок професора Ис. Стојковића изабран је за професора на срп учитељској школи сомборској *Миша Калић*, професор срп. више дев. школе у Н. Саду. На његово место као и на још једно место за вишу девојачку школу у Н. Саду расписаће се стечај. — Прочитан је опширан *предлог за уређивање и прерадије сомборске*. По том предлогу главна је промена у томе, што ће бити 4 разреда у место досадања 3 разреда, и што ће женска препарандија бити са свим одељена од мушке. — Обављена је кандидација за 2 упражњене стипендије из Балине закладе. — Примљене су за *школске књиге*: 1.) „*Дидактика и методика*“ од Петра *Радуловића*, управитеља горњо-карловачке препарандије; — и 2.) „*Култарство*“, од Милеве *Симићеве*, учитељице у вишој девојачкој школи у Н. Саду. — Предузет је извештај истражне комисије у ствари школског референта *Димишрија Долге*. Истрага није могла пронаћи никаквих неуредности у његовим званичним списима, шта више, сви су предмети у његовој рефереди решени. Није се могло доказати, да је исти референт каква мита примао. Имао би само неке неправилно примљене предујмове вратити. На против доказало се, да је понашање референта Долге приликом последње учитељске скупштине у В. Кикинди врло неуцутно било. Услед тога извештаја закључио је школски савет, да суспензију тога референта и даље одржи и да читаву ствар сабору на надлежно решење поднесе, пошто га је сабор и изабрао за референта — Остали предмети били су од мање важности. — Школски савет састаће се опет по свој прилици крајем месеца октобра.

— (Свештеници бачке дијецезе) имали су 21. августа о г. у Новоме Саду конференцију, на којој су се, под председништвом Његове Светости г. Патријарха Георгија Бранковића, договарали и саветовали о мерама за побољшање и унапређење *свештеничко-удовичког фонда бачке епархије*. На том договору донесене су неке одлуке, којима ће се моћи постићи умножење тога фонда. Добро би било, кад би се публиковало стање тога фонда и кад би се сваке године јаван рачун давао, као што се то чини у архидијецзи.

— (Народне школе у Бачкој). Из „Школ-

ског *Листа*“ вадимо ову белешку: „По званичном извештају за год. 1890. има у жупанији Бачкој 449 основних народних школа; 5 виших нар школа и 12 грађанских школа. — Од ових су по каквоћи мешовите школе, у које иду мушка и женска деца, 335; чисто мушке 52; чисто женске 59. — По значају има 10 државних, 96 општинских или комуналних и 348 *вероисповедних школа*. — Од вероисповедних школа има *православних српских* 82; римокатоличких 168; унијатске 3; лутеранских 36; калвинских 18; израиљћанских 41. — Приватних школа има 6, а друштвених је такође 6 школа. — Од комуналних школа има по наставном језику *21 српска школа*. (У Шајкашкој и у Суботици) Те по томе има у Бачкој *103 српске школе*. Срби римокатолици или Буњевци имају само 5 вероисповедних и 1 комуналну школу, у којима се деца на свом матерњем језику обучавају.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Овим учтиво јављам, да намеравам на српском језику у свескама издавати

ЗЕМЉОВИД

географски атлас са 60 карата, које су по најновијим и најбољим изворима на финој белој и четретој хартији ваљано литографисане, и у бојама чисто израђене.

За народ и школу извео српским шекстом А. Адамов.

Величина је картама 38/28 сантиметара.

Земљовид ће изаћи потпун у равно 20 месечних свезака по три карте.

Цена ја свесци само 25 новч. или 60 д. пара.

Распоред карата у *Земљовиду*:

1. Сунчани редостав.
2. Стари и нови свет.
3. Европа у политичкој подели.
4. Шпанија и Португалија.
5. Француска.
6. Велика Британија са Иријом.
7. Италија.
8. Швајцарска.
9. Белгија и Холандија.
10. Скандинавија са Данијом.
11. Немачка, северни део.
12. Немачка, јужни део.
13. Аустро-Угарска.
14. Чешка, Моравска и Шлеска.
15. Галиција и Буковина.
16. Угарска у жупанијама.
17. Хрватска и Славонија.
18. Босна, Херцеговина и Далмација.
19. Балканско полуострво.
20. Србија (са планом Београда).
21. Румунија.
22. Црна Гора и Стара Србија.
23. Бугарска са Источном Румелијом.
24. Грчка са Јејејеким острвима.
25. Македонија и Албанија.
26. Турска Румелија са Босфором.
27. Руска царевина у губернијама.

28. Русија европска. 29. Русија западна. 30. Русија јужна. 31. Азија у политичкој подели. 32. Сибирија, Монголска, Туркестан и Бухара. 33. Мала Азија, Кавказ, Палестина и Сирија. 34. Египат Абисинија и Арабија. 35. Перзија. 36. Авганистан и Белуџистан. 37. Китај, Тибет и Јапан. 38. Предња Индија и Хиндостан. 39. Стржања Индија и Сунда острви. 40. Африка у политичкој подели. 41. Северна Африка. 42. Средња Африка. 43. Северна Америка. 44. Средња Америка са Западном Индијом. 45. Јужна Америка. 46. Аустралија и Полинезија. 47. Северно ледено море од поларних земљама. 48. Карта морских струја. 49. Карта људских раса на земљи. 50. Карта религија са границама животиња и плода. 51. Карта народа и језика у Европи. 52. Карта народа и језика у Аустро-Угарској. 53. Карта народа и језика на Балканском полуострву. (По Гопчевићу.) 54. Карта Палестине за Христово доба. 55. Историјска карта за доба Александра Македонског. 56. Историјска карта за доба Римљана. 57. Историјска карта за доба Кретоносилаца. 58. Историјска карта за доба Сулејмана I. 59. Историјска карта за доба Наполеона. 60. Историјска карта после бечког конгреса 1815 г.

Овај нов *Земљовид*, који ће не само међу српским, но и страним делима равне струке, без сумње заузети једно од првих места, намењен је свима пријатељима географије, те лепе и занимљиве науке, особито пак у ч. свештенству, г.г. професорима, учитељима и ђацима великих и средњих школа. Цена је свескама тако ниска и према материјалу јевтина, да ће и мање могућнији за набаву *Земљовида* прилике имати.

Ово су услови, уз које ће се шиљати *Земљовид*:

1) Цена је свескама за г. г. скупљаче уписника 18 новч. ав. вр.

2) Наручбине на *Земљовид* шаљу се на моју адресу: *Kosta Mandrović in Wien, III/2. Kegelgasse Nr. 2. A.*

3) Шиљање *Земљовида* бива поузећем или за плату у напред поштанском упутницом. Набављач (адресат) плаћа поштарину.

4) Непродане свеске у неповређеном стању, ако се плаћеном поштом врате, примају се без устезања у замену натраг, тиме је дакле свака штета за набављача искључена.

Пошто ће се од прилике само толико при-

мерака *Земљовида* штампати, колико се буде уписника пријавило, због тога бих особито благодаран био, кад би ми се у што краћем времену сваки са својом потребом на *Земљовид* пријавити изволео.

У Бечу, на Преображење 1891

С поштовањем

Коста Мандровић.

ОГЛАСИ.

119

ЕДИКТ.

2-3

Услед молбе Глише Радуловића из Земуна, да би од супруге своје Јелене, која је пре десет година незнано куда у свет отишла, коначно разведен био, настојећим се позива речена Јелена, да потписаној Конзисторији или сама лично предстане или место пребивања свога пријави, јер ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница по постојећим прописима и без ње окончати.

Из седнице Архид. Конзисторије у Карловцима 23. јула (4. авг.) 1891 држане.

Архидијецезална Конзисторија.

113

Стечај.

3-3

Услед оставке г. Витомира Максимчевог, учитеља, овим се у Срп. Неузини стечај отвара. Рок је стечају 8 (20.) септембар о. г. Плата је 400 фор. ав. вр. у готовом новцу 4 ланца ораће земље, на коју учитељ сам порез плаћа, 20 фор. у име школе послуге, 5 фор. у име паушала, слободан стан са бантом у износу од 200 □ хвата; два хвата тврдих дрва и зимски огрев. Од погребца где буде позван добија: за велики 1 фор., за мали 50 новч. награде.

Дужност је учитеља, осим предавања у свакдашњој и повторној школи, још и појање у св. цркви и обучавање школске младежи у појању — као и при одборским седницама место перовође бесплатно заступати. Првенство имају они, који су вични цркв. појању.

Молитељи нека своје молбенице са сведоцама о свршеним наукама, положеном испиту из мађарског језика и добром владању овомесном Школеком Одбору пошаљу.

Из седнице Школ. Одбора у Срп. Неузини, држане 6. (18. августа 1891. год.

Школски Одбор.

Ен. 409 ex 1891.
к. 300

116

СТЕЧАЈ.

2—3

Расписује се стечај на парохију II. класе у *Санади*. Компетенти имају своје добро инструиране и биљеговане молбе до 18. (30.) септембра о. г. путем својих претпостављених власти потписаној конзисторији поднети.

Из конз. седнице, држане у Темишвару 19. јунија (1. јулија) 1891.

Конзисторија епархије темишварске.

Ен. 413 ex 1891.

117

СТЕЧАЈ.

2—3

Расписује се стечај на место сист. парохиског помоћника у *Варјашу*.

Компетенти имају своје добро инструиране и биљеговане молбе до 18. (30.) септембра о. г. путем својих надлежних власти потписаној конзисторији поднети.

Из конз. седнице, држане у Темишвару 24. јулија (5. авг.) 1891.

Конзисторија епархије темишварске.

115

СТЕЧАЈ

2—3

Ради попуњења учитељског места на вероисповедној школи у *М. Чанаду* (посл. пошта *Arátfalva Csanád m.*) овим се по ново отвара стечај.

Плата је 200 ф. а. вр., 10 ф. за дрва, 40 ф. за пофторну школу, 20 ф. за пероводство ако изабран буде, 13¹/₂ кат. јутара прве класе ораће земље, која носи до 20 фор. годишње аренде по јутру, порез плаћа учитељ. Поред тога леп стан с' пространом баштом. Сламе за огрев за школу и учитељски стан колико треба.

Од укупа где позван буде од имућних 1 фор., од сиромашних 50 н. имаће примати.

Лична се пријава узима у обзир, а пре свега првенство имају сомборски приправници и они учитељи који су у Сомбору свршили приправничку школу и који тачно мађарски говоре. Учитељу у дужност спада у цркви недељом и празницима појати, а децу у појању обучавати и законом прописане предмете предавати. —

Рок овоме поновљеном стечају истиче 28. ог августа а избор ће се на Усекновање т. ј 29.-ог августа између јутрења и службе обавити. Избрани учитељ имаће 1-ог септембра неодложно школу почети. Који желе ово место получити, нека своје добро снабдевене молбенице на долу потписаног председника до означеног рока послати изволе. —

У *М. Чанаду* 16. августа 1891.

Паја Алвацкић,
председник.

138. и 151. ex 1891.
143. и 152

СТЕЧАЈ.

121 1—2

Ради попуњења два учитељско-помоћничка места у српској православној вишој девојачкој школи у *Н. Саду* расписује се овим стечај.

Један од помоћника предаваће мађарски и немачки језик, а по потреби природне науке или други који предмет; а други српски језик земљопис и повесницу, сваки са обвезом 18 на ставних часова преко недеље

Плата је сваком 800 фор. годишње.

Ко једно од та два места получити жели, ваља да своју молбеницу обложено крштеним писмом, сведочбама о учитељском оспособљењу, политичком владању и досадањој служби својој српском православном народно-црквеном Школском Савету у Карловцима најдаље до 10. (22.) Септембра 1891. год. поднесе.

Из седнице срп. прае. нар. цркв. Школског Савета држане у Карловцима 23. Августа (4. Септембра) 1891.

Георгије с. р.
Патријарх.

120

СТЕЧАЈ.

2—3

Расписује се стечај за личног помоћника код цркве вазнесенске у *Руми*. Плата је стална 350 ф., уживаће 12 ланаца сесије, и половину ванредних прихода парохијалних. Ко има вољу нека изволи пријавити се код потписаног председника, или самом парохији.

Из седнице црквеног одбора, држане у *Руми* 30. јануара 1890.

Тоша Огривовић,
перовођа

Сима Стајић,
председник.

122

СТЕЧАЈ.

1—

На новоустановљено учитељско место у српској вероисповедној школи у *Српском Арадицу*, овим се стечај расписује.

Плата је учитељска: 300 фор., слободан стан са баштом, за школеку послугу 34 фор., за пишаћи прибор 15 фор. и зимни огрев.

Изабрани учитељ дужан ће бити све школском уредбом прописане предмете у додељеним разредима предавати и у цркви појати.

Молиоци који ово место добити желе, нека се најдуже до 14. Септембра о. г. са добро инструираним молбама на овомесни црквено-школски одбор обрате.

Првенство имају они који се лично представе.

Из седнице месног црк. школског Одбора држане у *Српском Арадицу* 25. Августа 1891.

Владимир Стефановић,
перовођа.

Тима Тошић,
председник.

www.Ethn4065ex 1891.

к. 358

118

СТЕЧАЈ.

2—3

Расписује се стечај на место сист. парохиског помоћника у *Буманима*.

Компетенти имају своје добро инструиране и билеговане молбе путем претпостављених

власти до 18 (30) септембра о. г. потписаној конзисторији поднети. Примећује се, да се у месту налази капелан, који као такав близу 30 година служи.

Из конз. седнице, држане у Темишвару 24. јулија (5 авг.) 1891.

Конзисторија епархије темишварске.

НЕКА ЈЕ НА ЗНАЊЕ.

Част нам је учтиво саопштити поштованој српској публици, да ћемо почетком месеца септембра ове године — уз нашу давно постојећу штампарску и књиго-издавачку радњу, коју смо 1874. у великом размеру започели радити — отворити сада још и добро уређену

књижарницу

са музикалијама, разноврсним писаћим и школским прибором, у великом избору, као и свима оним многобројним врстама робе снабдевену, које врсте овамо спадају.

Исту радњу нашу смештамо у нарочито за њу удепеном лепом локалу своје куће у дунавској улици, где се од више година већ и остале наше сваком добро познате радње налазе, те нарочито молимо п. н. славне цркв. школ. одборе, председнике и старатеље општинске, г. г. учитеље и све пријатеље ширења српске књиге, да се изволе својим налозима обраћати овој новој књижарници и тиме почасти и потпомоћи ово ново подuzeће наше.

Сваки налог и наручбину извршићемо брзо, тачно и савесно, а све најумеренијом ценом. Налог општинске и цркв. школ. одбора обављаћемо по жељи врло радо и на почек, да нам се рачуни плате после четири месеца дана.

У НОВОМЕ САДУ, 23. Августа 1891.

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА И ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА.

„Српски Сион“ излази сваке недеље у великом табуку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За странс земље на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду.

Поједини бројеви стају 10 новчића.

Претплата и огласи шаљу се накладној штампарији А. Пајевића у дунавској улици, а рукописи уреднику Сави Пешровићу у Нови Сад.

За огласе и објаве плаћа се по 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч.

Рукописи се не враћају.

ИЗДАЊЕ И ШТАМПА А. ПАЈЕВИЋА У НОВОМЕ САДУ